

Contrastmiddelen bij radiologische onderzoeken

In deze folder leest u meer over jodiumhoudende contrastmiddelen die bij radiologische onderzoeken gebruikt worden. Deze contrastmiddelen worden ingespoten in bloedvaten. Uw bloedvaten of organen zijn dan beter zichtbaar. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij:

- een [CT-scan](#);
- een angiografie: onderzoek van slagaders, hart of kransslagaders;
- PET CT-scan;
- een behandeling van de bloedvaten; bijvoorbeeld dotteren.

Let op: het gaat om contrastmiddelen die ingespoten worden. Het gaat niet om:

- contrastmiddelen die u moet drinken;
- andere vloeistoffen: zoals bariumpap bij een röntgenonderzoek van de darmen;
- contrastmiddelen die gebruikt worden bij een MRI-onderzoek;
- contrastmiddelen die de oogarts gebruikt;
- contrastmiddelen bij een onderzoek van de afdeling Radiotherapie.

Hoe veilig zijn de moderne jodiumhoudende contrastmiddelen?

Moderne jodiumhoudende contrastmiddelen zijn veilige middelen. Er komen maar zelden bijwerkingen voor. Er kunnen problemen ontstaan bij het toedienen van jodiumhoudend contrast als u bepaalde medicijnen gebruikt (metformine en NSAID's) in combinatie met slechter werkende nieren. Bij sommige patiënten is er dan een kans dat, na het toedienen van jodiumhoudend contrastmiddel, er een beschadiging van de nieren optreedt.

Hoe controleert uw arts of uw nieren goed werken?

Om te beoordelen of uw nieren goed werken onderzoekt het laboratorium uw bloed. De arts bekijkt de uitslagen van dit laboratoriumonderzoek en kijkt of er andere zaken zijn die het risico op mogelijke nierschade, als u contrastmiddel krijgt toegediend, vergroten. U kunt hierbij denken aan:

- uitdroging
- gebruik van bepaalde medicijnen. Bijvoorbeeld:
 - NSAID's: dit zijn pijnstillers en remmen ontstekingen. Bijvoorbeeld: Diclofenac, Ibuprofen en Naproxen.
 - Metformine.

Wilt u weten of de geneesmiddelen die u gebruikt tot deze groep behoren? Informeert u dan bij uw apotheek, huisarts of specialist. Ook kunt u dit via internet opzoeken, bijvoorbeeld bij www.apotheek.nl

Heeft u goed werkende nieren?

Heeft u goed werkende nieren? De werking van de nieren is dan niet (ernstig) gestoord. U krijgt dan waarschijnlijk het advies om de dag voor het onderzoek en na afloop van het onderzoek extra te drinken. U moet natuurlijk wel rekening houden met uw algehele gezondheidssituatie.

Heeft u een gestoorde nierfunctie?

Is de werking van de nieren onvoldoende en is een onderzoek met jodiumhoudend contrastmiddel noodzakelijk? Dan volgen wij in Amsterdam UMC vastgestelde regels (protocol) om verslechtering van de nierfunctie door het contrastmiddel te voorkomen. Uw behandelend arts zal u begeleiden bij de voorbereidingen en u vertellen welke medicijnen u voor het onderzoek moet stoppen en welke niet. Het kan zijn dat u vlak voor het onderzoek met jodium contrast wordt opgenomen voor extra vocht toediening via een infuus.

Waar moet u zelf op letten?

Verandering in uw situatie

Heeft een van de onderstaande situaties zich bij u voorgedaan sinds het maken van de afspraak voor het onderzoek of de behandeling? Of twijfelt u daarover. Waarschuw dan de arts die u verwezen heeft voor dit röntgenonderzoek.

- U heeft ernstige diarree gehad of veel gebraakt (uitdroging).
- U heeft hoge koorts.

Gebruikt u metformine (Glucophage®) of zogenaamde NSAID's (pijnstillende ontstekingsremmers)?

Werken uw nieren niet goed en gebruikt u metformine (Glucophage®) voor de suikerziekte of pijnstillende ontstekingsremmers? Dan kan het zijn dat u deze middelen tijdelijk niet mag gebruiken. Als u niet weet welk soort tabletten u gebruikt, vraagt u dit dan aan uw arts of apotheker. Informeer het liefst zo vroeg mogelijk bij uw arts of u de medicijnen moet stoppen. Wacht hiermee niet tot de dag van het onderzoek! Als u de medicijnen moet laten staan, informeer dan of u tijdelijk andere tabletten moet gebruiken.

Bent u allergisch voor Jodium?

Mensen die op (veel) stoffen allergisch reageren of mensen met hooikoorts of met astma hoeven niet bang te zijn voor een reactie op de contrastmiddelen. Ook voor hen geldt dat allergische reacties zeldzaam zijn. De ziekenhuizen hebben het advies gekregen om een inhalator bij de hand te hebben als een patiënt na toediening van contrastmiddel een astma-aanval krijgt.

Heeft u in het verleden een reactie kreeg op een contrastmiddel? Dan is de kans op een reactie bij de moderne middelen zeer klein. Alleen als u een ernstige reactie heeft gehad, waar u een behandeling voor moest krijgen, dan wordt geadviseerd om uit voorzorg tabletten in te nemen. Deze kunt u krijgen via de arts die u heeft verwezen.

Bent u allergisch voor Jodium op de huid? Het contrastmiddel bij dit röntgenonderzoek werkt op een andere manier. U kunt dus zonder bezwaar dit contrastmiddel krijgen.

Jodium en schildklierandoeningen

In jodiumhoudende contrastmiddelen is het Jodium gebonden aan een andere stof. Maar er komt ook een kleine hoeveelheid ongebonden Jodium ('vrij Jodium') voor in deze contrastmiddelen. Dit is belangrijk om te weten als u binnenkort misschien een behandeling gaat krijgen met radioactief Jodium (Jodium-131). Deze behandeling wordt gegeven bij kwaadaardige aandoeningen van de schildklier. Als u weet dat u een dergelijke behandeling krijgt of dat u het misschien zult krijgen, meldt u dit dan bij uw behandelend arts of bij de afdeling Radiologie. Er kan dan gekeken worden welke andere mogelijkheden er voor u zijn.

Heeft u een te snel werkende schildklier?

Soms kan de kleine hoeveelheid 'vrij Jodium' in de contrastvloeistof een versnelde werking van de schildklier uitlokken. Dit is vooral het geval als uw schildklier al te snel werkt of als u hiervoor een behandeling krijgt. Het is niet bewezen dat er medicijnen zijn die dit kunnen voorkómen. Heeft u verschijnselen van een versnelde schildklierwerking? U kunt denken aan vermoeidheid, gewichtsverlies, niet verdragen van warmte, transpireren, nerveusheid en hartkloppingen. Meld dit dan bij uw arts of huisarts.

Bent u zwanger?

Tijdens de zwangerschap kan een zeer klein deel van de contrastvloeistof bij de ongeboren vrucht komen. Maar deze hoeveelheid is zo klein dat er geen zorg hoeft te bestaan voor nadelige gevolgen voor de ongeboren vrucht.

Geeft u borstvoeding?

Een zeer klein deel van de contrastvloeistof kan in de moedermelk terecht komen en door de baby worden gedronken. Maar deze hoeveelheid is zo klein dat er geen zorg hoeft te bestaan voor nadelige gevolgen voor de baby. Het is dus ook niet nodig om tijdelijk met de borstvoeding te stoppen.

Wilt u meer informatie?

Als u meer informatie wilt hebben over dit onderwerp of als deze informatie vragen oproept bij u, dan kunt u contact opnemen met:

- de arts die u heeft verwezen;
- de afdeling Radiologie tel: 020-444 4200.

Op internet kunt u meer informatie vinden via:

www.vmszorg.nl. Hier kunt u de richtlijn "Voorkomen van nierinsufficiëntie bij intravasculair gebruik van jodiumhoudende contrastmiddelen" opzoeken.